

FOD Justitie

Activiteitenverslag 2018 van de Cel Duurzame Ontwikkeling

(mevrouw Cindy Renard, lid van de ICDO, en de heer Paul Logghe, plaatsvervanger)

Activiteiten van de Cel DO in 2018

De Cel Duurzame Ontwikkeling draagt bij tot de integratie van duurzaamheidsdoelstellingen in de beleidspunten van de FOD. Zij werkt mee aan de implementatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling en coördineert de uitwerking van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling. De samenstelling van deze strategische cel werd eind 2018 aangepast.

De correspondenten van de cel Duurzame Ontwikkeling worden op regelmatige basis ingelicht over de activiteiten en projecten rond duurzaamheid die opgestart worden door zowel de dienst Duurzame Ontwikkeling van de FOD Justitie en andere entiteiten ervan als de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (ICDO) en het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO). Er wordt hun eveneens gevraagd advies of informatie te verstrekken in het kader van:

- parlementaire vragen;
- de follow-up van de federale plannen voor duurzame ontwikkeling;
- de follow-up van het federaal plan armoedebestrijding;
- de deelname aan de werkgroepen van de ICDO;
- de voorbereiding en ondersteuning bij de bewustmakingsacties.

Bepaalde correspondenten werken in hun entiteit actief mee aan de implementatie van acties op het gebied van duurzame ontwikkeling. Dat is het geval voor het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen, waar men erop toeziet dat de milieuvergunningen van alle penitentiaire inrichtingen conform de wetgeving zijn. De stafdienst ICT gaat na of het installeren van beveiligde wifi in de gebouwen van de FOD haalbaar is en werkt mee aan de uitrol van verschillende IT-toepassingen, waaronder e-Deposit (neerlegging van conclusies en burgerlijke dossiers), bij de hoven en rechtbanken. Het directoraat-generaal Wetgeving en Fundamentele Rechten en Vrijheden levert een bijdrage aan de aanneming van normen inzake burgerlijke rechtspleging en inzake strafrechtspleging die een impact op het milieu kunnen hebben omdat zij het gebruik van elektronische middelen toelaten. Tot slot werden er binnen het departement projecten uitgewerkt ter bevordering van een 'paperless office'-beleid (digitalisering van de formulieren, gebruik van elektronische hulpmiddelen en methoden bij het beheer van individuele dossiers wanneer de technische voorwaarden voorhanden zijn, vervanging van papieren zendingen door elektronische zendingen, enz.).

De Cel Duurzame Ontwikkeling kan bij de uitvoering van haar opdrachten en activiteiten steunen op de dienst Duurzame Ontwikkeling. Deze dienst, die gesitueerd is binnen de diensten van de Voorzitter, staat in voor het promoten en operationeel begeleiden van de initiatieven die gericht zijn op de drie pijlers van de duurzame ontwikkeling binnen de FOD (milieumanagement, aankopen en duurzame overheidsopdrachten, sensibilisatie van het personeel, kantines, mobiliteit, enz.).

In 2018 hebben de correspondenten van de cel Duurzame Ontwikkeling en nog andere medewerkers van de FOD gezamenlijke inspanningen geleverd voor de verwezenlijking van de volgende dossiers:

- duurzame mobiliteit (federale diagnose van het woon-werkverkeer van de werknemers, bedrijfsvervoerplannen);
- milieumanagement van de centrale zetel van de FOD;
- regelgevingsimpactanalyse;
- dagen van de duurzame ontwikkeling;
- communicatie en bewustmaking.

Dagen van de duurzame ontwikkeling

Naar aanleiding van de federale campagne BeBiodiversity (<https://bebiodiversity.be/>) heeft de dienst Duurzame Ontwikkeling in oktober acties rond biodiversiteit georganiseerd. Onze personeelsleden hebben deelgenomen aan de workshop 'Bijen in de kijker', gegeven door het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, waarin zij de uitdagingen voor het behoud van bijen konden ontdekken. In een praktische workshop leerden zij insectenhôtels maken om wilde bijen aan te trekken.

Tijdens de week van de eerlijke handel hebben de medewerkers van de FOD koffie en fairtradeproducten geproefd. Op onze DO-markt kregen zij de gelegenheid om bio-, fairtradeproducten, seizoensgebonden producten en producten die in de penitentiaire inrichtingen worden vervaardigd, te proeven en te kopen.

De editie 2018 kan bogen op een mooi succes, er zijn enthousiaste reacties binnengekomen. Voor het tweede jaar op rij werd in kader van de dagen van de DO eveneens een inzameling van goederen voor armoedeverenigingen georganiseerd. De vrijgevigheid van de deelnemers was groot:

- de federatie van de Restos du coeur heeft 39 schoendozen vol dranken en voedingsmiddelen gekregen;
- er werden 6 dozen babyartikelen (zuigflessen, vochtige doekjes, kledij, badlakens, enz.), 19 flessen shampoo en 17 zeeptabletten verzameld voor de vereniging Moeders voor Moeders;
- de vereniging Arc-En-Ciel zal 8 dozen schoolmateriaal (balpennen, potloden, stiften, latten, enz.), 12 rugzakken, 18 pennenzakken en 15 rekenmachines verdelen onder kinderen.

In oktober en november werden ter gelegenheid van de werelddag van het papierloos kantoor en de Europese week van de afvalvermindering bewustmakingsacties gepland rond rationeel

papierverbruik en afvalpreventie (paperless-actie '0% paper, 100% winner', middag DO - bewustmaking voor zero waste, getuigenissen van medewerkers die actief bezig zijn met afvalvermindering).

Communicatie en bewustmaking

Doelmatige bewustmaking rond de uitdagingen op het stuk van duurzame ontwikkeling berust in het bijzonder op de interne en externe communicatie. Al onze communicatieacties worden gepland en besproken met de dienst Communicatie en Informatie. Aldus kunnen de medewerkers en partners van de FOD geïnformeerd worden over al onze maatregelen op het stuk van duurzame ontwikkeling.

In dat verband organiseert de dienst Duurzame Ontwikkeling regelmatig interne communicatieacties rond diverse thema's die gerelateerd zijn aan duurzame ontwikkeling. Daarbij wordt gebruikgemaakt van verschillende media, waaronder het intranet van de FOD. Dat omvat een rubriek die volledig gewijd is aan duurzame ontwikkeling.

Aangezien bewustmaking de betrokkenheid van de medewerkers vereist, is de dienst Duurzame Ontwikkeling de drijvende kracht achter een netwerk van contactpersonen voor duurzame ontwikkeling. Dat netwerk omvat personeelsleden van de buitendiensten van de rechterlijke orde en de penitentiaire inrichtingen. Zij hechten allen belang aan het nastreven van duurzaamheid in hun gebouwen en leggen daarbij de klemtoon op milieubehoud en de ontplooiing van sociale acties.

Op verzoek van de medewerkers van de FOD heeft de dienst Duurzame Ontwikkeling op 27 november ook een klimaatactiviteit georganiseerd naar aanleiding van de mars 'Claim the Climate'.

Maatregelen en acties van de FOD Justitie die bijdragen tot duurzame ontwikkeling

Artikel 21 van de bestuursovereenkomst bevat de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen die het departement nastreeft. Het verbindt de ondertekenaars van de bestuursovereenkomst, met name de voorzitter van het directiecomité en de minister van Justitie, tot een doorgedreven bewustmaking voor de uitdagingen op het stuk van duurzame ontwikkeling binnen de FOD. Zij onderstrepen dat het vaststellen van globale doelstellingen en het verwezenlijken van concrete acties in dat verband berusten op de noodzakelijke mobilisering van alle personeelsleden en op de vaste medewerking van alle directoraten-generaal en stafdiensten.

De transversale doelstelling inzake duurzame ontwikkeling heeft meer bepaald betrekking op:

- de bijdrage van de FOD aan de uitvoering van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling;
- de terbeschikkingstelling van expertise betreffende de opdrachten van de FOD;
- de voorbeeldfunctie van de FOD in het kader van zijn dagelijkse werking op het stuk van

intern milieumanagement, overheidsopdrachten, duurzame mobiliteit, bewustmaking van het personeel en rapportering.

De klemtoon ligt op het behalen van realistische doelstellingen die voortvloeien uit de wettelijke verplichtingen die de FOD moet nakomen op het stuk van duurzame ontwikkeling. Die doelstellingen worden vertaald in acties, telkens met een termijn en indicatoren.

Regelgevingsimpactanalyse (RIA)

De RIA heeft als doel de kwaliteit van het openbaar beleid te verbeteren door op voorhand de potentiële gevolgen van een project te analyseren over een brede waaier van domeinen, zowel economisch als maatschappelijk en ecologisch. Enkel voor de regelgevingsontwerpen die onderworpen zijn aan de goedkeuring door de ministerraad dient de RIA-procedure verplicht te worden gevolgd.

Binnen de FOD Justitie zijn de personeelsleden van het directoraat-generaal Wetgeving en Fundamentele Rechten en Vrijheden rechtstreeks betrokken bij die RIA-procedure, die uitdrukkelijk is opgenomen in hun normatief werkproces.

Krachtlijnen van duurzaam beheer in de interne werking van de FOD Werkgelegenheid

De FOD Justitie is zich bewust van zijn voorbeeldrol als overheidsadministratie en wil dan ook zijn verantwoordelijkheid opnemen op het gebied van milieu en duurzaamheid. De voorbije jaren heeft ons departement tal van acties opgezet om de aspecten van duurzame ontwikkeling te integreren in zijn werking.

Duurzaam aankoopbeleid

De FOD verbindt zich tot toepassing van de federale richtlijnen en aanbevelingen inzake duurzame overheidsopdrachten, rekening houdend met de bestaande budgettaire beperkingen en met inachtneming van de wetgeving inzake overheidsopdrachten.

Alle directoraten en aankoopdiensten van de FOD passen de federale doelstellingen toe die voortvloeien uit de circulaire van 16 mei 2014 inzake integratie van duurzame ontwikkeling, met inbegrip van sociale clausules en maatregelen ten voordele van kleine en middelgrote ondernemingen, in het kader van overheidsopdrachten gegund door federale aanbestedende instanties. Tot dusver is nog geen enkele overheidsopdracht geweigerd wegens het ontbreken van duurzaamheidsclausules.

Overeenkomstig de circulaire van 16 mei 2014 werd binnen de FOD een monitoringprocedure opgezet voor de evaluatie van de duurzame overheidsopdrachten (soort van clausules, bedrag van de opdracht, aard van de opdracht, enz.). In januari 2018 werd de laatste hand gelegd aan een derde verslag betreffende de overheidsopdrachten die in 2017 zijn gegund volgens de

vereisten van bijlage 3 van de circulaire, en verstuurd naar de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling, die de publicatie ervan verzekert.

Over het algemeen maakt de FOD Justitie gebruik van de FOR/CMS-contracten voor courante leveringen en diensten. De FOR/CMS-contracten omvatten duurzame artikelen, waarvan zij het percentage vaststellen. De aankoopcentrale neemt in haar bestekken de relevante clausules op (bijvoorbeeld voor onderhoudsproducten, toiletartikelen, papier, toiletpapier, multifunctionele printers, informaticamateriaal, enz.). Voor bepaalde, meer specifieke opdrachten daarentegen, die niet vervat zijn in de FOR/CMS, stellen de bevoegde diensten van de FOD Justitie een opdracht op. Daarbij worden programma's of eerder technische capaciteiten of clausules die inherent zijn aan de uitvoering gevraagd binnen sectoren die zich daartoe beter lenen.

Ten slotte werkt de FOD Justitie mee aan het streven van de regering om de uitgaven te rationaliseren via gecentraliseerde federale overheidsopdrachten in het kader van het federale aankoopbeleid. De FOD Justitie neemt het voorzitterschap van de gegroepeerde opdracht 'Audit EMAS' waar en neemt deel aan andere gegroepeerde opdrachten (afvalophaling, huur/leasing/aankoop van voertuigen, pc's en MFP's, drank- en snoepautomaten, enz.).

Milieumanagement bij de centrale diensten

Zoals hoger vermeld, heeft de FOD Justitie in 2018 de EMAS-registratie en het ISO 14001-certificaat voor het milieumanagementsysteem voor de activiteiten van zijn centrale zetel hernieuwd. Met toepassing van ons milieubeleid wordt de diensten en directoraten die niet in dat gebouw zijn ondergebracht, gevraagd om maatregelen en goede handelwijzen inzake milieu te implementeren.

In dat kader monitort de dienst Duurzame Ontwikkeling de milieuprestaties van de vier gebouwen van de centrale administratie. Die monitoring heeft betrekking op het energieverbruik (gas en elektriciteit), het waterverbruik, het aantal kopieën en afdrukken (ook recto verso), de afvalproductie en de mobiliteit van de personeelsleden. Die resultaten worden voor advies en response voorgelegd aan de leden van het directiecomité. Vervolgens worden zij meegedeeld aan onze personeelsleden met het oog op bewustmaking.

Duurzame mobiliteit

Als werkgever uit de overheidssector met gemiddeld meer dan 100 werknemers moet de FOD Justitie de federale mobiliteitsenquête uitvoeren voor de centrale zetel en voor iedere vestiging met ten minste 30 werknemers. Die enquête dient ter evaluatie van de woon-werktrajecten van de werknemers, de bereikbaarheid van de vestigingen met verschillende vervoermiddelen, en de acties die de werkgevers reeds hebben ondernomen voor een betere mobiliteit.

Voor de oefening van 2017-2018 heeft die verplichting betrekking op meer dan 100 vestigingen van de FOD Justitie:

- 4 vestigingen van de centrale diensten;

- 3 vestigingen van de onafhankelijke diensten (NICC, Belgisch Staatsblad);
- 61 vestigingen van de rechterlijke orde;
- 38 penitentiaire inrichtingen.

De correspondenten van de cel Duurzame Ontwikkelingen coördineren de verzameling van gegevens bij de vestigingen van hun entiteit. Zij analyseren de gegevens en zenden ze vervolgens uiterlijk op 31 januari 2018 over aan de FOD Mobiliteit en Vervoer.

Als overheidsinstelling met meer dan 100 werknemers op eenzelfde site in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, werkt de FOD Justitie ook zijn bedrijfsvervoerplannen bij alvorens ze aan Leefmilieu Brussel voor te leggen. De bedrijfsvervoerplannen hebben betrekking op zeven sites van een of meer gebouwen:

- site centrale administratie;
- site Belgisch Staatsblad;
- site Veiligheid van de Staat;
- site NICC;
- site Poelaert;
- site Sint-Gillis, Vorst – Berkendael – centrale garage;
- site Waterside.

Die vervoersplannen beogen het verminderen van de milieu-impact van het verkeer veroorzaakt door de organisatie, alsmede het verminderen van de verkeersdruk op de wegen in het Brussels Gewest. Zij bestaan uit twee delen, waarvoor een beroep wordt gedaan op de diensten van de FOD:

- een diagnose van de huidige mobiliteitssituatie van de site, die betrekking heeft op de analyse van de verplaatsingen die volgen uit de activiteit ervan (dienstverplaatsingen, woon-werkverkeer en verplaatsingen van bezoekers);
- een actieplan om de mobiliteit van de site te verbeteren, de werknemers en de bezoekers aan te moedigen om te kiezen voor een duurzame manier om zich te verplaatsen en te zorgen voor de follow-up van die maatregelen.

Overeenkomstig de maatregelen uit de bedrijfsvervoerplannen en in overleg met de correspondent van de cel Duurzame Ontwikkeling van zijn entiteit, werd een mobiliteitscoördinator aangewezen en zijn er tijdens de mobiliteitsdagen bewustmakingsacties rond duurzame vervoerswijzen op touw gezet voor de medewerkers:

- onderhoud van de dienstfietsen en de fietsen van de personeelsleden die de fiets gebruiken voor hun woon-werkverkeer;
- ontbijt voor fietsers;
- ontdekking van natuurplekjes in de stad per fiets;
- bezoek aan het museum Train World;
- infostand en verspreiding van brochures en materiaal.

Tot slot heeft de cel Duurzame Ontwikkeling een inbreng in het kader van de follow-up van de wetgeving van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest inzake de pollutiepieken. De mobiliteitscoördinator van de centrale diensten heeft een nieuw noodplan in geval van pollutiepieken en andere uitzonderlijke situaties opgesteld. Zowel intern als op de website van de FOD zijn multimodale bereikbaarheidsplannen beschikbaar.

Milieumanagement van de centrale zetel

Na een eerste cyclus 2015-2018 heeft de FOD Justitie in augustus 2018 het ISO 14001-certificaat en de EMAS-registratie voor het milieumanagementsysteem dat is ingevoerd binnen zijn centrale zetel, hernieuwd. Die erkenning is geldig voor de periode 2018-2021 en gaat gepaard met een jaarlijkse audit.

Het milieubeleid werd in maart 2018 herzien en omvat de volgende doelstellingen:

- onze conformiteitsverplichtingen nakomen, in het bijzonder de wettelijke en regelgevende vereisten inzake milieu;
- maatregelen treffen om vervuiling en hinder te voorkomen;
- minder energie en water verbruiken;
- aanmoedigen dat papier verstandig wordt gebruikt om zo het verbruik ervan te beperken;
- milieucriteria in de procedures voor overheidsopdrachten integreren;
- minder afval produceren en beter sorteren;
- het personeel en de bezoekers aanmoedigen om bij hun verplaatsingen voor duurzaam vervoer te kiezen;
- onze medewerkers en onderaannemers bewustmaken van en informeren over milieubescherming;
- transparant communiceren over ons beleid en onze resultaten inzake milieu;
- aanmoedigen van het beperken van onze impact op het milieu tijdens de totstandkoming van normen inzake burgerlijke rechtspleging en inzake strafrechtspleging.

Aan de leden van de cel Duurzame Ontwikkeling is gevraagd om acties voor te stellen en uit te werken met het oog op het verkleinen van onze impact op het milieu. Ook andere diensten zijn ingeschakeld en helpen actief mee aan het behalen van onze doelstellingen.

De FOD Justitie is van plan om dit milieu-engagement voort te zetten en zijn goede handelwijzen in de toekomst uit te breiden naar andere gebouwen van de centrale administratie, met de steun van de cel Duurzame Ontwikkeling.